

Ovidi Montllor

Un obrer de la paraula

Jordi Tormo

SEMBRA
LLIBRES

TAULA

Pròleg:

Tot ben senzill i ben alegre,
per Feliu Ventura

Pàgina 13

Preàmbul:

L'Ovidi, vint anys després

Pàgina 15

UN CREADOR COMPLET

Pàgina 19

OVIDI MONTLLOR I LA PARAULA

Pàgina 61

OVIDI MONTLLOR I ELS POETES

Pàgina 129

OVIDI MONTLLOR I VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

Pàgina 163

Annex: Per una poesia completa de l'Ovidi

Pàgina 191

Capítol 2

OVIDI MONTLLOR I LA PARAULA

Em recordes Marilyn.
No sé. El cert es ben be un altre.
Podria ser també, o no podria ser també.
Que?.

Ai cony!, escolta: deixa'm una estona.
La possibilitat existeix.
Per tant en una mit de possibles somnis
on la pluja no hi es, però se sent...
No t'ha passat mai?. Si?.

Ah, aleshores sabràs del polsissim de terra
que la veina del pis de dalt, m'aboca tots els dies.
El soroll de les joies a l'entrada del Liceu.
La santedat del meu jo, que m'esmola el seny,
i em neteja els genitals amb aigua del Carme.
I com no, el gran terrabastall de les meues entranyes.
Com la boina aquella que s'eleva del cap dels homes.
I vola. I s'en va. I es pert. I mai mes no torna.
Es allò que m'acosta al passat,
i m'uneix al present. I em projecta el futur.
Com veureu, inconcret, impossible per a mi
d'explicar en certesa. M'enteneu oi?.

I a mes a mes, m'en fot! de ser clar e ser fosc.
Quatre ratlles amb lletres. Una estona per tu.
Marilyn si. I un "porro". I un cul de wiski.
I un riure infinit que puja des de el fons
del ovaris i s'esten per tota els terrats i teulades.
Cristalina com l'aigua, l'hem d'estimar per força.

de l'oidi
a la Crista
un jorn de Febrer, 77

Inicis i versos

Ovidi Montllor s'introduí seriosament en la paraula a partir de la lectura de l'alcoià Joan Valls i Jordà. Els oncles amb qui vivia a Barcelona, Maria Satorre i Rafael Mengual, un destacat escriptor, eren amics personals del poeta i de la seua dona Sara, i els acollien sovint a casa quan Valls anava a Barcelona per presentar algun dels seus poemaris. En el seu escrit *A la memòria de Joan Valls*, Ovidi reconeix que a la família es parlava molt de Valls, a qui va descobrir amb *La cançó de Mariola* (1947).

L'estima que sentia l'Ovidi pel poeta alcoià el va acompanyar sempre. El poeta Manel Rodríguez-Castelló recorda que al començament dels anys vuitanta va actuar al Teatre Principal de València i aquella mateixa nit, en acabar la funció, el va recollir. «Vam anar al Caf  Lisboa i va recitar Joan Valls amb molt de gust —apunta Rodríguez-Castell —. També li vaig demanar un poema seu per al llibre *Foc secret* en homenatge a Valls, que va publicar La Forest d'Arana l'any 1993.» En aquella obra col·lectiva van participar també poetes com Lluís Alpera, Vicent Berenguer, Jaume Pérez Montaner o Vicent Salvador. L'Ovidi ens va oferir el seu poema «A Joan Valls», on escriu:

A Joan Valls —

A Alcoi, durant molts anys, cada dia,
del carrer del Carme, n'eixia poesia.
La portava Joan Valls de la m ,
davall del braç o dins la butxaca...
Amb ella els carrers guarnia.
El cor dels homes llu a,
els acostava als déus i els feia companyia.
Durant molts anys, cada dia...

Aquesta és la faceta m s desconeguda de l'Ovidi: la del poeta. El poeta que es fa a ell mateix. El poeta que ens mostra els poetes que s'estima. El poeta que va musicar els seus propis textos. El poeta que va participar com a membre del jurat en nombrosos concursos de poesia. Enrique

Cerdán el defineix com «un poeta i un intèrpret d'acusada personalitat que va enriquir i potenciar la cançó popular». Per a l'Ovidi, ens diu, la poesia «té una gran importància cultural i de formació per a l'home. La nostra cultura, afortunadament, està plena de poetes importants. Malauradament, no és tan popular com ho hauria de ser. Explicar açò últim és conegut per tothom: la falta d'interés per proporcionar cultura al poble».

Recordes fa vint anys —

«Recordes fa vint anys,
quan ens trobàvem el diumenge-migjorn
a fer el vermut a l'Apolo?»
Tot un poema!

És a partir de 1967 quan l'Ovidi comença a escriure els seus primers versos. En el llibre *Poemes i cançons* (1978) l'Ovidi ens explica com va descobrir el vers i quin va ser el procés que va seguir per apropar-se a la poesia escrita, musicada i recitada. Un acostament que va fer, en part, gràcies als amics. L'Ovidi mateix ens ho explica amb aquestes paraules:

«Vaig comprar llibres dels nostres poetes i vaig començar a llegir-los. No hi havia manera. Començava un vers i l'acabava allà on acabava. L'altre vers era una altra història per a mi. Resultat: no entenia el sentit ni l'interès del poema. Era lògic, si voleu, donades les característiques d'ensenyament que regnaven. La poesia no era un plat fort per als nostres mestres. [...]

»No hi havia manera i mentrestant vaig haver d'anar a fer la mili... Vaig tornar de fer-la i un bon amic d'Alcoi em va convidar a dinar i escoltar un disc, segons ell, meravellós, de Fernando Fernán Gómez. Jo em vaig quedar molt sobtat, però com sempre, abans de dir que no, vaig voler tastar. El resultat va ser que després de sentir el disc d'en Gómez, que recitava poetes en llengua castellana, se'm va fer una llum i vaig tornar a casa amb una gran ànsia de llegir poesia.

»Vaig agafar el llibre de poemes del poeta alcoià Joan Valls, *La cançó de Mariola*, i després sense parar, *Poesías completas*, de l'Austral, de don Antonio Machado. Vaig passar-me quatre hores més o menys...

Ja no parava a cada final de vers, anava lligant-los... Els llibres de poemes, de llavors, van començar a xuclar la meua petita economia. [...]

»Un dia em vaig assabentar que el poeta Ievtuixenko era a Barcelona, i donava un recital als Caputxins de Sarrià. Vaig anar-hi; em va acompanyar, jo no coneixia massa Barcelona, la bona amiga Francina, i ella tot i sent de Barcelona tampoc no ho sabia massa. Ho vam trobar, per fi, i em vaig trobar una altra llum: com es podien dir els poemes per a comprendre'ls més encara.

»Des d'aquell dia va començar una etapa nova: entrar obertament en la nostra poesia i arribar a fer-la popular, a l'abast del poble, de totes les gents, de servir allò tan bonic de la manera més planera, més positiva. D'aportar el petit esforç de transmetre els nostres poemes arreu del món. Quina bogeria!, em vaig sentir dir. Ara ja no ho és tant. I estic molt segur que a poc a poc arribarà a ser realitat.»

Manel Rodríguez-Castelló indica que no hi ha poeta més refractari «a les petulàncies engolades ni a les acadèmies de bones lletres, als tripijocs de les aparences, a les enganyifes mel·líflues i a les excuses de mal pagador» que l'Ovidi. És el poeta que, en els seus versos musicals, ens parla de la pobresa, de l'explotació, de la repressió, de la lluita social, de la política i de la pau. De la vida, però també de la mort. Dels seus amors, d'Alcoi, de Barcelona. D'ell mateix. En un dels seus escrits recorda que li costa trobar la forma adequada i ràpida per a fer arribar el poema a la gent, sobretot en discos. «Però és un treball interessant i que m'agrada fer, i que al mateix temps m'enriqueix», conclou.

També és el poeta d'una indignació transmesa amb amargor i tendresa, però també amb un magnífic sentit de l'humor. Segons Joan Fuster, «entre l'obra d'Ovidi Montllor hi ha una sèrie de peces molt ben parides: literàriament i musicalment, i que, cantades per ell, adquireixen una vibració encomanadissa, que el públic fa seva. Van del sarcasme més virulent al patetisme més ingenu, i passen pel míting, per la poesia lírica pròpia, per l'exhumació de versos insignes».

Perquè l'Ovidi va fer de la paraula la seua vida. Sense la paraula, sentia que li faltava una part d'ell mateix. Montserrat Roig estableix que la poesia de l'Ovidi «és, en darrer terme, la seva història. Si Goethe deia que el que val de la nostra vida és el sentit o el significat que li podem

Cobertes originals dels poemaris. Font: Axiu Ovidi Montllor.

donar, la poesia, per a l'Ovidi, és el seu sentit, el seu significat. L'Ovidi sense les paraules ja no fóra l'Ovidi». Amb tot, com indica Núria Cadenes, «com a poeta, ni tan sols era esmentat en les llepades i retòriques antologies que fan els savis del ram».

A la Montserrat Blanes (la meva estimada) —

Una rosa jo voldria.
Què dic ara? Un miler!
Tot i així no em quedaria
satisfet del meu deler.

Deler de tu, *vida mia*.
T'ho dic en vell català.
Car és tant el que voldria
donar-te sense parlar
que em sembla xafarderia
parlar-te amb un paper.

El que més estimaria
fóra donar-te plaer
de per vida i a tu sola
i que tu et trobessis bé.
Que de tot, el que em consola,
és la rosa del teu què.

Que collons! Rosa, t'estime!
I una cosa de més:
Si sóc mandra i no matine
és que en el somni em tens pres.

I tant de bo sempre fóra
presoner del teu amor,
i tingués com a penyora
un fill teu cada tardor.

VERI-GOOD

C/A

NO ES EXTRANY QUE EL VERI
EM FACI COMPANYIA,
NO ES MOTIU SUBMERGIT
DE FOLLA COVARDIA.
NI ES DELIT REPRIMIT.
NI TAN SOLS ES MANIA.

SI PROP DE MI TINC EL VERI
QUE EM ROSEGA COM UN CORC GEGANT,
ES PER TIRAR DE LA RIPETA,
POSAR-ME ULLERES ESTRANBÒTIQUES. *de folla,*
I VEURE-HO TOT SENSE MIRAR-HO.
PASSAR LA CORDA DE FILPERRO
I ANAR SEGUINT LA BARANETA...

SI PROP DE MI TINC EL VERI
QUE EM ROSEGA COM UN CORC GEGANT, ~~X~~..
ES PER ~~X~~ RIPAR DE LA TIRETA,
I SOMNIAR TOT EL QUE VRIG.
PER LA CANCO, LA COMEDISTA.
LA POTO I LA LLAVOR DEL GREIX;
PER 'NAR SEGUINT LA BARANETA. I...
BON DIA QUE PA DO!. *I I GUINA JÒIA DE MON I*
POTSER...
NO HO CRIDES MASSA, NO HO CRIDES MASSA. (BIS)

2ª VEU:

~~I...
ES VERI VERI GOOD.
VERI.
MORIR PER VIGREY. MORIR PER VIGREY.
MORIR
MORIR~~

*UNA VIDA ES UNA I PROU!
RES MES!
JA POTS CRIDAR-HO.
JA POTS CRIDAR-HO.*

*LLETRA i MÚLTICA:
OVIDI MONTLLOR.*

Un obrer de la paraula

Full de treball original, fragment del text «Veri-goods». Font: Anxlu Ovidi Montllor.

Aquest llibre va veure la llum el 10 de març de 2015
20é aniversari de la mort del poeta, cantant i actor Ovidi Montllor i Mengual.

#UnObrerDeLaParaula

«Qualsevol dia impensat, us tornaré a empenyar»

(Ovidi Montllor, *Les meues vacances*)

«No me'n vaig, sóc qui torna»

(Ovidi Montllor, *Bon vent i barca nova!*)